

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 3, 2020 | 26.03.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.3.56](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.3.56)

УДК 338.22: 334.722.8

*О. В. Овсієнко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної теорії,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна
ORCID: 0000-0002-6467-9396*

*О. А. Чуприна,
к. е. н., доцент, доцент кафедри статистики, обліку та аудиту,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна
ORCID: 0000-0002-0548-0715*

НАЦІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ РЕФОРМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА КОРПОРАТИВНУ БЕЗПЕКУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

*О. Ovsiienko
PhD in Economics, associate professor, associate professor of Department of Economic Theory,
Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine*

*О. Chupryna
PhD in Economics, associate professor, associate professor of
Department of Statistics, Accounting and Audit,
V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine*

NATIONAL ECONOMIC REFORMS AND THEIR IMPACT ON THE ECONOMIC SECURITY OF BUSINESS IN UKRAINE

У статті проаналізовано вплив національних економічних реформ на корпоративну безпеку бізнесу в Україні. Серед регуляторних заходів, здатних позитивно вплинути на корпоративну безпеку українського бізнесу, виділено: запровадження процедур squeeze-out і sell-out для акціонерних товариств усіх форм власності, що зменшують ризики корпоративного шантажу; започаткування інституту комплаєнсу (обов'язкового для певних типів підприємств), який є інструментом нівелювання корупційних ризиків, а також засобом попередження корпоративного шахрайства; розширення змістового наповнення корпоративної звітності, яке зменшує імовірність нецільового використання корпоративних коштів, зловживання корпоративними ресурсами. Водночас зміст цих заходів подекуди суперечить іншим цілям національних економічних реформ. Так, процедура squeeze-out створює штучну асиметрію у реалізації соціально-економічних прав власників: завдяки ній мажоритарні акціонери мають можливість отримати повний контроль над товариством за рахунок нехтування майновими правами міноритарних акціонерів. Це порушує принцип верховенства права, дотримання якого є одним з ключових завдань реформ, що наразі здійснюються в Україні.

The article analyzes the impact of national economic reforms on corporate business security in Ukraine. Regulatory measures that can positively influence the Ukrainian business' corporate security are highlighted. These include: 1) introduction of squeeze-out and sell-out procedures for

joint-stock companies of all forms of ownership, which reduce the risks of corporate blackmail and create the necessary institutional basis for dialogue between majority and minority shareholders; 2) establishment of Compliance Institute (obligatory for certain types of enterprises), which is a tool for eliminating corruption risks, as well as a means of preventing corporate fraud; 3) expanding the content of corporate reporting, which reduces the likelihood of corporate funds misuse, misuse of corporate resources.

Despite the positive impact of these measures on corporate security, their content is in some ways contrary to other goals of national economic reforms. Yes, the squeeze-out procedure creates artificial asymmetry in the realization of the owners' socio-economic rights: thanks to it, the majority shareholders have the opportunity to gain full control of the company by neglecting the property rights of minority shareholders. This violates the rule of law, which is one of the key tasks of the reforms being implemented in Ukraine. It has been proven that squeeze-out carries significant B2B (business-to-business corruption) corruption risks, as a majority shareholder can influence the stock price by engaging a loyal valuer. Although minority shareholders may also make an independent assessment, the transaction costs for them in this case exceed the proceeds of the shares sale. It also violates the principle of equality in the exercise of socio-economic rights. The conclusion was made about the premature introduction of a mandatory anti-corruption program for all types of enterprises. If the corporation's economic relations are satisfactory to all participants, and the participants themselves have effective means of protection against misuse of their resources, additional anti-corruption measures are hardly needed.

Ключові слова: корпоративна безпека, економічні реформи, корпоративне управління, комплаєнс, корпоративне шахрайство, грінмейл.

Keywords: corporate security, economic reform, corporate governance, compliance, corporate fraud, greenmail.

Постановка проблеми. Формування та підтримка комфортних інституційних умов ведення бізнесу є важливою складовою національної економічної політики будь-якої держави світу. Україна також докладає значних зусиль щодо поліпшення власного бізнес-клімату. Зокрема, в нашій країні започатковано низку реформ, чільне місце серед яких посідають заходи, спрямовані на забезпечення принципу верховенства права та боротьбу з корупцією, активізацію темпів економічного зростання [1]. Індикатором успішності реформ український уряд вважає позиції країни у міжнародному рейтингу групи Всесвітнього банку Doing Business. Амбітною метою є входження України у ТОП-50 країн за легкістю ведення бізнесу [1]. Водночас покращення позицій у рейтингу засвідчує лише наявність необхідних нормативно-правових умов для поліпшення бізнес-клімату. А от готовність суб'єктів господарювання працювати у них залежить від того, як впливатимуть національні економічні реформи на економічну безпеку бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Корпоративна безпека виокремилася у самостійний напрям економічних досліджень в сфері корпоративного управління під впливом посилення міжнародних вимог до підвищення якості корпоративного управління, забезпечення прозорості, інформаційної відкритості та етичної поведінки компаній. Вивчення цієї проблеми відбувається у різних напрямках. Так, у роботах А. Білецького [2], С. Гріффіта [3], П. Перерви [4], Г. Соломіної [5] та інших досліджуються механізми, завдяки яким можна запобігти порушенню корпораціями норм законодавства. Роботи Г. Соломіної [5], І. Шевчук [6], Т. Широї [7] та інших присвячено вивченню корпоративного шахрайства та управлінню бізнес-ризиками, що виникають внаслідок недобросовісної поведінки менеджменту і персоналу корпорацій. Л. Шафранська [8], Д. Якимчук, Ю. Войціцький [9] та інші розкривають роль корпоративної звітності в убезпеченні діяльності корпорацій. Ю. Атаманова [10], А. Кріпкий [11], І. Луценко [12], І. Пальчевський [13] та інші зосереджуються на визначенні шляхів гармонізації корпоративних інтересів.

Останнім часом механізми убезпечення корпоративного бізнесу активно імплементуються у законодавство України як одна зі складових національних економічних реформ. Серед новел вітчизняного правового поля слід зазначити обов'язковість впровадження процедури комплаєнсу для певних типів підприємств, спроби упорядкувати конфлікти між міноритарними та мажоритарними акціонерами шляхом унормування процедур squeeze-out, sell-out, посилення вимог до корпоративної звітності тощо. Проте вплив цих заходів на економічну безпеку корпорацій доки що залишається недостатньо дослідженим.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз та оцінка впливу національних економічних реформ на корпоративну безпеку бізнесу в Україні, визначення ризиків, зумовлених їх впровадженням.

Виклад основного матеріалу. Корпоративна форма організації бізнесу набула в Україні широкого розповсюдження (табл. 1). Станом на 01.01.2020 р. в нашій країні нараховувалося 13880 акціонерних товариств та 677071 товариство з обмеженою відповідальністю. Протягом періоду, який охоплює 2013 р. – початок 2020 р., можна було спостерігати суттєве скорочення (майже у 2 рази) кількості акціонерних товариств. Водночас зросла кількість товариств з обмеженою відповідальністю. А. Кріпкий вважає це наслідком законодавчих змін в упорядкуванні діяльності акціонерних товариств [11, с. 629].

Таблиця 1.
Кількість корпоративних суб'єктів господарської діяльності в Україні

Період	Корпоративні форми господарської діяльності		
	Акціонерні товариства, у тому числі		Товариства з обмеженою відповідальністю
	Публічні акціонерні товариства	Приватні акціонерні товариства	
Станом на 01.01.2013	25531		488781
	-	-	
Станом на 01.01.2014	24813		515371
	-	-	
Станом на 01.01.2015	23110		519607
	-	-	
Станом на 01.01.2016	15571		488205
	4149	3486	
Станом на 01.01.2017	15206		532401
	3122	4348	
Станом на 01.01.2018	14710		576554
	2186	5076	
Станом на 01.01.2019	14310		632231
	1727	5304	
Станом на 01.01.2020	13880		677071
	1400	5356	

Примітка: до 01.01.2015 р. акціонерні товариства могли бути закритим або відкритим. Починаючи з 01.01.2015 р. акціонерні товариства існують як публічні акціонерні товариства або приватні акціонерні товариства.

(складено за [14])

Зазначимо, що корпоративна форма організації бізнесу є доволі конфліктною. Конфлікти можуть виникати між акціонерами (мажоритарні – міноритарні акціонери; інституційні інвестори – фізичні особи-інвестори); між акціонерами та менеджментом (принципал – агент); між стейкхолдерами корпорації, між корпорацією і стейкхолдерами тощо. Основна причина виникнення конфліктів – розподіл корпоративних ресурсів. Відповідно, корпоративна безпека бізнесу тісно пов'язана з тим, наскільки вдасться запобігти проявам означених конфліктів та подолати їх наслідки, якщо конфлікти вже існують. Спроби зміцнити корпоративну безпеку – важливий напрям корпоративного управління. Заходи, які вживаються заради досягнення цієї мети, можуть мати як примусовий характер (законодавчо обов'язковий), так і добровільний (самостійно ініціюються корпорацією). В межах дослідження нас переважно будуть цікавити заходи обов'язкового характеру, що стали результатом національних економічних реформ.

Перехід до сучасних стандартів корпоративного управління не виділено як окремий напрям реформування української економіки. Виняток складають лише державні підприємства, що мають запровадити сучасні інструменти корпоративного управління. Також триває кампанія корпоратизації низки державних підприємств [1]. Вплив національних економічних реформ на приватні корпорації в основному пов'язаний з необхідністю адаптувати українське законодавство до вимог ЄС. Серед механізмів, які можуть суттєво вплинути на безпеку корпорацій, виділимо такі: 1) запровадження процедур *squeeze-out* і *sell-out* для акціонерних товариств усіх форм власності; 2) започаткування інституту комплаєнсу (обов'язкового для певних типів підприємств); 3) розширення змістового наповнення корпоративної звітності.

1. *Процедури squeeze-out і sell-out.* Процедури *squeeze-out* і *sell-out* з'явилися у вітчизняному законодавстві під впливом Директиви №2004/25/ЄС Європейського парламенту та Ради, покликаної захищати інтереси власників цінних паперів компаній, якщо ці компанії є предметом пропозицій поглинання або переходу контролю.

Інститут *squeeze-out* – це право мажоритарного власника вимагати від інших акціонерів продати йому пакети належних їм акцій за справедливою ціною. В українському законодавстві акціонер зобов'язаний запропонувати іншим акціонерам продати йому пакети акцій, якщо він володіє: а) контрольним пакетом (50 % акцій та більше); б) значним контрольним пакетом (75 % акцій та більше) – для публічних товариств; в) домінуючим контрольним пакетом акцій (95 % та більше) [15, ст. 65]. В останньому випадку акціонери, які отримали публічну безвідкличну вимогу про продаж акцій, зобов'язані продати свої акції [15, ст. 65², п. 4]. Інститут *sell-out* діє з точністю навпаки: власники-міноритарії мають право вимагати від мажоритарних

акціонерів (власників домінуючого контрольного пакета) придбати наявні у них акції за справедливою ціною. Законодавством також встановлено строки та порядок оприлюднення публічних безвідкличних пропозицій (оферт) та публічних безвідкличних вимог, строки їх дії, способи та порядок оплати.

Мета *squeeze-out* та *sell-out* – недопущення зловживання корпоративними ресурсами в інтересах окремих груп акціонерів. Найчастіше публічні безвідкличні вимоги про продаж акцій є способом концентрації власності задля забезпечення корпорацій від корпоративного шантажу (грінмейлу), до якого вдаються власники-міноритарії. Під час грінмейлу власники невеликих пакетів акцій пропонують компанії викупити акції за завищеною ціною, погрожуючи перепродажем цих акцій іншим компаніям, які можуть здійснити недружні поглинання [6, с. 236]. Процедура *squeeze-out* нівелює такі загрози. Водночас міноритарні акціонери завдяки процедурі *sell-out* мають змогу отримати належну ціну за наявні у них цінні папери.

Незважаючи на те, що означені процедури у цілому сприяють зміцненню корпоративної безпеки, на нашу думку, вони суперечать завданням, поставленим у національних реформах. Зокрема, порушується принцип верховенства права, який передбачає рівність усіх перед законом [1]. У випадку *squeeze-out*, якщо публічна безвідклична вимога надходить від власника домінуючого контрольного пакета, у дрібних акціонерів не залишається вибору – вони зобов'язані виконати її. Аналогічно у випадку *sell-out* вибору не залишається у власників значних пакетів акцій. Аргументи про те, що в Україні більшість дрібних акціонерів (а це 4,5 млн осіб) набула акції під час приватизації колишньої суспільної власності та не може повноцінно скористатися своїми правами через невеликі розміри пакетів акцій, ми не вважаємо суттєвими. Адже порушується базова гарантія ринкової економіки – право на недоторканість приватної власності.

Однак вітчизняна судова практика заперечує цю тезу [10, с. 11-12, 16; 13]. Так, І Пальчевський, вказує на те, що Господарський суд м. Києва відхилив позов акціонерів-фізичних осіб проти компанії «ДТЕК Пауер Трейд» про визнання недійсною угоди про обов'язкову продаж своїх акцій. Суд вважає, що апелювання позивачів до ст. 41 Конституції України, яка проголошує недоторканість приватної власності, є непереконливими, адже ця стаття стосується тільки примусової націоналізації або реприватизації без відшкодування вартості майна. Окрім того позивачам нагадали, що положення ст. 65 Закону України «Про акціонерні товариства» неконституційними не визнавалися [13].

Слід вказати і на те, що безпосередньо механізм *squeeze-out* несе значні корупційні ризики типу В2В (корупція бізнес-бізнес). Так, мажоритарний акціонер може вплинути на ціну акцій шляхом залучення «правильного» оцінщика. Хоча міноритарні акціонери також можуть здійснити незалежну оцінку, трансакційні витрати для них у цьому випадку можуть перевищити дохід від продажу акцій. У такий спосіб штучно створюється асиметрія у реалізації соціально-економічних прав: мажоритарні акціонери мають можливість отримати повний контроль над товариством за рахунок порушення майнових прав міноритарних акціонерів.

Цікаві докази цього наводяться у роботі І. Луценка [12]. Зокрема, він зазначає, що «справедлива» ціна *squeeze-out* на Інгулецькому гірничо-збагачувальному комбінаті (2017-2018 р.) дорівнювала 2,56 грн. за акцію, тоді як прибуток компанії у 2017 р. склав 2,56 грн. на акцію; «справедлива» ціна *squeeze-out* на Північному гірничо-збагачувальному комбінаті (2017-2018 р.) дорівнювала 4,45 грн. за акцію, тоді як прибуток компанії у 2017 р. склав 3,36 грн. на акцію.

Незважаючи на суперечливі моменти процедури *squeeze-out*, вона активно застосовується українськими власниками домінуючих контрольних пакетів. Так, у Національному депозитарії України зберігаються копії 315 публічних безвідкличних вимог [16]. У 2019 р. у відкритих базах даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку зареєстрована інформація про 106 публічних безвідкличних вимог про викуп акцій; ще 10 публічних безвідкличних вимог зареєстровано у 2020 р. станом на 27.02.2020 р. [17].

2. *Започаткування інституту комплаєнсу.* Важливим напрямом національних економічних реформ є боротьба з корупцією. За даними РвС Україна, у 2016-2018 рр. 73 % українських організацій стикалися з хабарництвом та корупцією, 33 % організацій отримували пропозиції дати хабаря [18]. Цікаво, що, на думку експертів, в українському інституційному середовищі корупція проявляється у двох формах [2, с. 158-159; 9, с. 3; 18, с. 9]:

1) корупційна зв'язка «бізнес-влада» (використання бізнесом контактів з посадовими особами задля отримання тих чи інших необґрунтованих економічних привілеїв – спеціальних цін, особливих умов проведення тендерів, приватизаційних конкурсів тощо);

2) корупційна зв'язка «бізнес-бізнес» (одержання керівниками чи співробітниками бізнесу незаконної вигоди внаслідок використання своїх повноважень у суб'єкті господарської діяльності – хабарі за працевлаштування, «відкати», отримання подарунків чи привілеїв; нанесення шкоди власникам шляхом неправомірного використання ресурсів бізнесу – продаж інсайдерської інформації, тендерних позицій тощо).

Комплаєнс, який є сукупністю заходів, що адаптують господарську поведінку бізнес-організації до виконання встановлених, у тому числі нормативних, вимог, є одним з запобіжних заходів корпоративному шахрайству (у тому числі втягування корпорації у корупційні схеми) [3; 4, с. 154]. В Україні комплаєнс не є обов'язковим для бізнес-агентів. Виключення складають юридичні особи, визначені Законом України «Про запобігання корупції», а саме [19, ст. 62, п. 2]:

- державні, комунальні підприємства, господарські товариства (у яких державна або комунальна частка перевищує 50 %), де середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік перевищує 50 осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період перевищує 70 млн. грн.;

- юридичні особи, які є учасниками попередньої кваліфікації, учасниками процедури державних закупівель, якщо вартість закупівлі товару (товарів), послуги (послуг), робіт дорівнює або перевищує 20 млн. грн.

Для згаданих осіб обов'язковим є впровадження антикорупційної програми – комплексу правил, стандартів і процедур щодо виявлення, протидії та запобігання корупції у діяльності юридичної особи. Вимоги до антикорупційної програми містяться у ст. 63 Закону України «Про запобігання корупції» [19], а також Методичних рекомендаціях Національного агентства з питань запобігання корупції щодо підготовки та реалізації антикорупційних програм юридичних осіб [20]. Основними серед них є:

- періодична оцінка корупційних ризиків у діяльності юридичної особи (визначення конкретних бізнес-процесів і ділових операцій в діяльності підприємства, при реалізації яких існує висока ймовірність скоєння працівниками підприємства корупційних правопорушень як з метою отримання особистої вигоди, так і з ціллю отримання вигоди самим підприємством [20]);

- наявність Уповноваженого – посадової особи, відповідальної за запобігання корупції (не рекомендовано призначати на посаду Уповноваженого осіб, що належать до керівників підприємства, оскільки в такому випадку існує суттєвий ризик співпадіння володільця процесу та контролера в одній особі [20]);

- забезпечення конфіденційності інформування Уповноваженого працівниками про факти підбурення їх до вчинення корупційного правопорушення або про вчинені іншими працівниками чи особами корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень;

- захист працівників, які повідомили про факти корупції або корупційні наміри;

- дисциплінарна відповідальність за порушення антикорупційної програми.

Комплаєнс здатний зміцнити корпоративну безпеку. Комплаєнс-програми значно знижують імовірність фінансових збитків, які можуть виникнути через порушення встановлених норм та правил (штрафні санкції за невідповідність продукції стандартам, порушення екологічних правил, фінансові компенсації споживачам через відкликання продукції з ринків, штрафні санкції, накладені за участь бізнес-організації у недобросовісних ділових практиках, корупційних схемах тощо). Але чи має він бути обов'язковим? В економіко-правовій літературі точиться широка дискусія стосовно цього. Так, А. Білецький пропонує внести зміни до ч. 2 ст. 62 Закону України «Про запобігання корупції», які передбачають обов'язкову наявність антикорупційної програми для всіх підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності [2, с. 160]. Проти ми не поділяємо такої точки зору. На нашу думку, бізнес-суб'єкти мають повне право самостійно приймати будь-які господарські рішення, які не суперечать закону. Якщо у трикутнику «власники – менеджмент – стейкхолдери» економічні відносини задовольняють усіх учасників, а самі учасники мають у своєму розпорядженні дієві способи захисту від неправомірного використання власних ресурсів, додаткові антикорупційні заходи навряд чи потрібні.

3. *Розширення змістового наповнення корпоративної звітності.* Рух України до європейського економічного простору змушує нашу країну впроваджувати прийняті у ЄС стандарти корпоративної звітності (Директива 2014/95/ЄС), зокрема підвищувати повноту та прозорість звітності, розкривати нефінансову інформацію [21]. Публічні компанії мають висвітлювати у звіті про управління, який подається разом з фінансовими звітами, власну організаційну структуру, кадрову політику, заходи, спрямовані на боротьбу з корупцією та хабарництвом, захист навколишнього середовища, дотримання прав людини, соціальну відповідальність, надавати інформацію про власників, членів ради директорів, зв'язки з політично значущими особами тощо.

Фахівці позитивно оцінюють вплив цих заходів на корпоративну безпеку. Так, Л. Шафранська зазначає, що розширення змістового наповнення звітності сприяє залученню інвесторів, підвищенню конкурентоспроможності компанії [8, с. 162-163]. Ю. Войціцький та Д. Якимчук вказують на те, що прозорість звітності корпорації дозволяє зменшити корупційні ризики та поступово розмежувати корупційні ризики компанії та особисті ризики її посадових осіб [9, с. 4]. Публічний характер та доступність фінансової та нефінансової інформації забезпечують корпорацію від конфліктів інтересів, нецільового використання корпоративних коштів, зловживання корпоративними ресурсами.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Необхідність поліпшення бізнес-клімату та рух до європейського економічного простору зумовлюють здійснення низки системних реформ, спрямованих на удосконалення інституційного середовища ведення бізнесу. Незважаючи на те, що підвищення ефективності корпоративного управління не є безпосередньою метою реформ (така мета поставлена тільки для державних підприємств), вжиті у межах реформ регуляторні заходи у цілому здатні позитивно вплинути на корпоративну безпеку українського бізнесу. Серед механізмів, які можуть суттєво вплинути на безпеку корпорацій, виділимо такі:

- запровадження процедур *squeeze-out* і *sell-out* для акціонерних товариств усіх форм власності, які зменшують ризики корпоративного шантажу та створюють необхідне інституційне підґрунтя для діалогу між мажоритарними та міноритарними акціонерами;

- започаткування інституту комплаєнсу (обов'язкового для певних типів підприємств), який є інструментом нівелювання корупційних ризиків, а також засобом попередження корпоративного шахрайства;

- розширення змістового наповнення корпоративної звітності, яке зменшує імовірність нецільового використання корпоративних коштів, зловживання корпоративними ресурсами.

Водночас, попри позитивний вплив означених заходів на корпоративну безпеку, їх зміст подекуди суперечить іншим цілям національних економічних реформ. Так, процедура squeeze-out створює штучну асиметрію у реалізації соціально-економічних прав власників. Адже завдяки ній мажоритарні акціонери мають можливість отримати повний контроль над товариством за рахунок нехтування майновими правами міноритарних акціонерів. Це порушує принцип верховенства права, дотримання якого є одним з ключових завдань реформ, що наразі здійснюються в Україні.

Тому важливим напрямом подальших досліджень у цій сфері є обґрунтування заходів, спрямованих на гармонізацію способів реформування економіки та імплементованих у національне законодавство принципів корпоративного управління.

Література.

1. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Реформи (2020). URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi> (дата звернення 23.02.2020).
2. Білецький А. В. Корупція у приватному секторі та роль громадськості у її запобіганні. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 135. № С. 157–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2016_135_18 (дата звернення 22.01.2019).
3. Griffith Sean J. Corporate Governance in an Era of Compliance. *William & Mary Law Review*. 2016. Vol. 57. № 6; *Fordham Law Legal Studies Research Paper*. № 2766661. URL: <https://ssrn.com/abstract=2766661> (дата звернення: 23.02.2020).
4. Перерва П. Г. Комплаєнс-программа промислового підприємства: цели и задачи. *Вісник НТУ «ХПИ»*. Серія «Економічні науки». 2017. № 24. С. 153–158.
5. Соломіна Г. В. Форензик – інструмент фінансового розслідування діяльності підприємства. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Сер.: Економіка. 2018. Вип. 2. С. 144–149. URL: <https://ssrn.com/abstract=895362> (дата звернення: 24.02.20120).
6. Шевчук І. В. Рейдерство та корпоративний шантаж (грінмейл) як загроза економічній безпеці України. *Університетські наукові записки*. 2017. №2. С. 231–240. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2017_2_24 (дата звернення: 26.02.2020).
7. Шира Т. Б. Корпорації та корпоративна безпека. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. № 11. С. 58–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2018_11_11 дата звернення: 26.02.20120).
8. Шафранська Л. Т. Корпоративна звітність в умовах глобалізації: проблеми, перспективи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 12. С. 161–164. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12\(2\)_36](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12(2)_36) (дата звернення: 28.02.2020).
9. Войціцький Ю., Якимчук Д. Прозорість корпоративної звітності: оцінка найбільших приватних та державних компаній України. *Огляд Transparency International Україна*. 2016. URL: https://ti-ukraine.org/wp-content/uploads/2017/02/ti_rating_ukr_final_web.pdf (дата звернення: 28.02.2020).
10. Атаманова Ю. Впровадження squeeze-out в Україні: стан справ. URL: https://lcf.ua/content/uploads/2018/07/LCF_SQUEEZE-OUT_REPORT-June-2018.pdf (дата звернення: 27.02.2020).
11. Кріпкий А. Ю. Правове забезпечення корпоративної безпеки підприємств України. *Молодий вчений*. 2019. № 2. С. 628–632. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2\(2\)_70](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2(2)_70). (дата звернення 23.02.2020).
12. Луценко І. Squeeze-out. Як не ображати маленьких. *Дзеркало тижня*. 2018. 1 червня. URL: https://dt.ua/finances/squeeze-out-yak-ne-obrazhati-malenkih-279521_.html (дата звернення: 27.02.2020).
13. Пальчевский И. ДТЭК выиграл суд у міноритариев «Днепроэнерго» по сквиз-ауту. *Financial Club*. 2018. 21 августа. URL: <https://finclub.net/news/dtek-vyigral-sud-u-minoritariyev-dneproenergo-po-skviz-autu.html> (дата звернення: 27.02.2020).
14. Державна служба статистики України. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpo/ukr/EDRPU_2020/ks_opfg/ks_opfg_0220.htm (дата звернення: 26.02.20120).
15. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (дата звернення: 26.02.2020).
16. Національний депозитарій України. Squeeze-out: копії публічних безвідкличних вимог. URL: https://csd.ua/index.php?option=com_easytable&view=easytable&id=48&Itemid=342&lang=ua (дата звернення: 27.02.2020).
17. Загальнодоступна інформаційна база даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів. Опублікування регульованої інформації. URL: https://stockmarket.gov.ua/cabinet/?cabinet_report_filter%5Bkind%5D=text-id-13&cabinet_report_filter%5BfromDt%5D=01.01.2018&cabinet_report_filter%5BtoDt%5D=27.02.2020&sort=r.id&direction=desc&page=6 (дата звернення 27.02.2020).

18. PwC Україна. Всесвітнє дослідження економічних злочинів та шахрайства 2018 року: результати опитування українських організацій. Виведення шахрайства з тіні. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2018/pwc-gecs-2018-ukr.pdf> (дата звернення 27.02.2020).
19. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1700-18> (дата звернення: 27.02.2020).
20. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки та реалізації антикорупційних програм юридичних осіб: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 22.09.2017 № 734. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0734884-17> (дата звернення 27.02.2020).
21. Про внесення змін до Порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2018 № 547. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/547-2018-%D0%BF> (дата звернення: 28.02.2020).

References.

1. Government Portal, Ukraine (2020), “Reforms”, available at: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi> (Accessed 23 February 2020).
2. Bilets'kyj, A. V. (2016), “Corruption in the private sector and the role of the public in preventing it”, *Problemy zakonnosti*, vol. 135, pp. 157–166, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2016_135_18 (Accessed 26 February 2020).
3. Griffith, Sean J. (2016), “Corporate Governance in an Era of Compliance”, *William & Mary Law Review*, vol. 57, no. 6; *Fordham Law Legal Studies Research Paper* № 2766661, available at: <https://ssrn.com/abstract=2766661> (Accessed 23 February 2020).
4. Pererva, P. H. (2017), “Industrial enterprise compliance program: goals and objectives”, *Visnyk NTU “KhPI”. Seriya “Ekonomichni nauky”*, vol. 24, pp. 153–158.
5. Solomina, H. V. (2018), “Forensic is an instrument of financial investigation of enterprise activity”, *Naukovyj visnyk Mukachivs'koho derzhavnoho universytetu. Ser.: Ekonomika*, vol. 2, pp. 144–149, available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2\(2\)_70](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2(2)_70) (Accessed 24 February 2020).
6. Shevchuk, I. V. (2017), “Raiding and corporate blackmail (greenmail) as a threat to Ukraine's economic security”, *Universytets'ki naukovi zapysky*, vol. 2, pp. 231–240, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2017_2_24 (Accessed 26 February 2020).
7. Shyra, T. B. (2018), “Corporations and corporate security”, *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 11, pp. 58–64, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2018_11_11 (Accessed 26 February 2020).
8. Shafrans'ka, L. T. (2017), “Corporate Reporting in Globalization: Problems, Prospects”, *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, vol. 12, pp. 161–164, available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumeveg_2017_12\(2\)_36](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumeveg_2017_12(2)_36) (Accessed 28 February 2020).
9. Transparency International Ukraine (2016), “Yakymchuk, D. and Voitsitskyi, Y. Transparency in Corporate Reporting in Ukraine: Private and State-Owned Enterprises”, available at: https://ti-ukraine.org/wp-content/uploads/2017/09/TRAC_ti_rating_eng_web-1-2.pdf (Accessed 28 February 2020).
10. The official site of LCF Law Group (2018), “Atamanova, Yu. Implementation of squeeze-out in Ukraine: state of play”, available at: https://lcf.ua/content/uploads/2018/07/LCF_SQUEEZE-OUT_REPORT-June-2018.pdf (Accessed 27 February 2020).
11. Kripyj, A. Yu. (2019), “Legal support of corporate security of Ukrainian enterprises”, *Molody vchenyj*, vol. 2, pp. 628–632, available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2\(2\)_70](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2(2)_70) (Accessed 23 February 2020).
12. Lutsenko, I. (2018), “Squeeze-out. How not to offend the little ones”, *Dzerkalo tyzhnia*, 1 June, available at: https://dt.ua/finances/squeeze-out-yak-ne-obrazhati-malenkih-279521_.html (Accessed 27 February 2020).
13. Pal'chevskij, I. (2018), “DTEK wins trial against Dneproenergo minority shareholders by squeeze-out”, *Financial Club*, 21 August, available at: <https://finclub.net/news/dtek-vyigral-sud-u-minoritarijev-dneproenergo-po-skviz-autu.html> (Accessed 27 February 2020).
14. State Statistics Service of Ukraine (2020), “Number of legal entities by organizational and legal forms of management”, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoj/ukr/EDRPU_2020/ks_opfg/ks_opfg_0220.htm (Accessed 26 February 2020).
15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine “On Joint Stock Companies”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (Accessed 26 February 2020).
16. National Depository of Ukraine (2020), “Squeeze-out: Copies of public irrevocable requirements”, available at: https://csd.ua/index.php?option=com_easytable&view=easytable&id=48&Itemid=342&lang=ua (Accessed 27 February 2020).
17. National Securities and Stock Market Information Database on the Securities Market (2020), “Publication of regulated information”, available at: https://stockmarket.gov.ua/cabinet/?cabinet_report_filter%5Bkind%5D=text-id-

13&cabinet_report_filter%5BfromDt%5D=01.01.2018&cabinet_report_filter%5BtoDt%5D=27.02.2020&sort=r.id&direction=desc&page=6 (Accessed 27 February 2020).

18. PwC Ukraine (2018), "World Economic Crime and Fraud Survey 2018: Survey Results of Ukrainian Organizations. Fraud removal", available at: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2018/pwc-gecs-2018-ukr.pdf> (Accessed 27 February 2020).

19. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "On the Prevention of Corruption", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1700-18> (Accessed 27 February 2020).

20. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), "The Decision Of National Agency of Corruption Prevention "On approval of Methodological Recommendations on preparation and implementation of anti-corruption programs of legal entities"", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0734884-17> (Accessed 27 February 2020).

21. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Amendments to the Financial Reporting Procedure"", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/547-2018-%D0%BF> (Accessed 28 February 2020).

Стаття надійшла до редакції 06.03.2020 р.